

Průřezové téma: **Společnost pro všechny**

Očekávaný výsledek učení: PTS-000-000-ZV9-003
Rozezná postoje, stereotypy a předsudky v mediálních sděleních a navrhne možné způsoby, jak lze předcházet rizikům jejich mediálního šíření.

Popis úrovně Na cestě

- Rozeznává v mediálních sděleních stereotypy a na příkladech uvede jejich zjednodušující a paušalizující vztah ke skutečnosti.
- Porovnává souvislosti mezi stereotypy v médiích a životním stylem svým, svých vrstevníků.
- Hledá možné postoje, které za volbou témat a kontextů stojí.
- Zdůvodňuje, proč jsou svobodná média důležitá pro fungování demokratické společnosti.

Ilustrativní příklad naplňuje část OVU.

Nebojte se promluvit

Autoři materiálu: Jan Jiráček, Helena Pavličíková

Anotace

Jednou z podmínek kvalitního života v otevřené demokratické společnosti je schopnost prezentovat, obhájit a prosazovat vlastní názor, podílet se na veřejné debatě a umět vyhodnotit informace a argumenty protistran, zejména argumentační fauly, např. užití stereotypů.

Ilustrace se primárně vztahuje ke klíčové kompetenci komunikační, podporuje argumentační dovednosti, důstojné zapojování do diskuse a kritický respekt k postojům a názorům ostatních.

Zadání pro žáky

Učitel navrhne žákům, aby se aktivně zapojili do konkrétního vylepšování prostředí školy (var. čtvrti či obce) tím, že se shodnou na tom, co je skutečně podstatné vylepšit. Může jít o konkrétní stavbu (např. hřiště), zlepšení životního prostředí apod., ale i o obecnější vylepšení. Podmínkou, která je součástí zadání pro žáky, je, aby šlo o vylepšení, která se už v místním prostředí veřejně probírají (stavba obchvatu, schválení průmyslové zóny, zřízení věznice, výstavba chráněného bydlení apod.) a je možné je najít v místních či celostátních médiích (a tudíž lze předpokládat, že se v argumentaci kolem nich nějaké stereotypy již uplatnily).

Učitel žákům připomene, co jsou stereotypy (viz Výchova k občanství, výuková jednotka „Brýle předsudků“), a vyloží jim, že jejich úkolem (a) bude se užití stereotypů vyhýbat a (b) odhalovat užití stereotypů ostatními diskutujícími.

1. fáze: Výběr konkrétních vylepšení v základních skupinách (rozvoj vyjednávání a argumentace)

Žáci se rozdělí do skupin se sudým počtem 4 či 6 členů a každá skupina vybere 4 vylepšení (splňující podmínku zdání), která by byla ochotná podpořit. V diskusi si písemně připraví argumenty na podporu každého tématu a cíleně vyhodnotí užití stereotypů ve vlastní argumentaci.

2. fáze: Výběr konkrétních vylepšení mezi základními skupinami

Učitel vytvoří dvojice skupin a zadá jim úkol z existujících osmi vylepšení (čtyři v každé skupině) vybrat v meziskupinové diskusi tři, na nichž se členové obou skupin dokáží shodnout.

3. fáze: Učitel sloučí základní skupiny, které ve fázi 2 vybíraly tři témata, vytvoří dvojice z těchto sloučených skupin a požádá je, aby z šesti témat (tři za každou sloučenou skupinu) vybraly dvě, s nimiž půjdou do finále

případně další fáze (3a, 3b atd.): slučování skupin je dle počtu žáků nutné opakovat tak dlouho, až zůstanou dvě velké skupiny a každá bude mít „svá“ dvě témata.

4. fáze: Tyto dvě skupiny se v diskusi musí dohodnout na jednom společném tématu

V následné shrnující diskusi žáci vysvětlují, jak průběh výběru prožívali, co jim na argumentaci nesešlo, které stereotypy unikly pozornosti během výběru apod. Učitel na závěr vyhodnotí, jak a nakolik se podařilo stereotypům vyhýbat a u protistran je nalézat.

Možnost dalšího rozvoje tématu:

V případě projektové výuky je pak možné společně vybrané téma začít skutečně prosazovat. Přeměnit třídu na štáb připravující kampaň, rozdělit úlohy a odpovědnosti, stanovit cíle a výstupy...

Vazba na klíčové kompetence / základní gramotnosti

Název KK / ZG Složka KK / ZG Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK komunikační Porozumění KKK-POR-000-ZV9-001	<i>Přemýšlí o komunikačním záměru autora sdělení.</i>	
KK komunikační Aktivní naslouchání KKK-AKN-000-ZV9-001	<i>Během mluvené interakce v každodenních situacích uzpůsobuje vlastní projev tak, že aktivně reaguje na projev partnera, a tím přispívá ke kultivovanosti konkrétní situace.</i>	- Při aktivitách poskytují modelovou konstruktivní zpětnou vazbu a zároveň povzbuzují žáky k reflexi vlastní práce nebo práce spolužáků
KK komunikační Vyjadřování KKK-VYJ-000-ZV9-001	<i>Vyjadřuje se prostřednictvím souboru běžných výrazových prostředků, které volí s důrazem na svůj komunikační záměr, partnera a situaci.</i>	- Vytvářím příležitosti pro různé formy diskuse, ve kterých mohou žáci bezpečně pokládat otázky a sdílet své myšlenky, prožitky, pocity na dané téma (párová diskuse, debatní proužky atd.) - Při podpoře a hodnocení vyjadřování žáků se neorientuji pouze na obsah jejich sdělení, ale také na jeho výstižnost

Metodický komentář pro učitele

1. Celý průběh aktivity musí být doprovázen systematickou reflexí a sebehodnocením.

2. Ilustrativní příklad je založen na tom, že žáci vystupují v roli mluvčích i posluchačů a musí nejen promýšlet vlastní argumentaci (aby se vyhnuli stereotypům), ale i průběžně interpretovat záměry protistrany (aby identifikovali použité stereotypy).

Popis ověřování

Vyhodnocení práce jednotlivých žákovských skupin.

Průběžná systematická sebereflexe a sebehodnocení (i ve vztahu ke stereotypům).

Diskuse ke kvalitě argumentace, analýza zdrojů, které posloužily jako podklad k přípravě argumentů (encyklopedie, webové stránky, dotázání expertů, YouTube, Instagram a další sociální média).

Učitel sleduje, jak žáci diskutují a co u jednotlivých návrhů považují za přednosti a slabiny.

Učitel se zaměřuje na hodnocení kvality argumentace v polemice.

Učitel vede žáky k vyjádření konkrétních postojů, které se k problematice zadané a vypracované polemiky vážou.

Vede je k tomu, aby si uvědomovali rozdíl mezi postoji, které zauímají, a dokázali rozpoznat stereotypy ve své argumentaci i v argumentaci druhých, a aby si uvědomovali celkový společenský i argumentační kontext, ze kterého nakonec vzešel vítězný návrh zlepšení.